

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ: Ενδεικτική πορεία διδασκαλίας
της εισαγωγής του Αγησίλαου)

Προβλεπόμενος χρόνος 1 διδακτική περίοδος στα πλαίσια της διδασκαλίας της εισαγωγής.

Δίνονται στους μαθητές τέσσερα προοίμια από Έλληνες ιστοριογράφους:

- το προοίμιο των *Γενεαλογιών* του Εκαταίου (6^{0ς} π.Χ.)
- το προοίμιο των *Ιστοριών* του Ηροδότου (5^{0ς} π.Χ.)
- το προοίμιο των *Ιστοριών* του Θουκυδίδη (5^{0ς} π.Χ.)
- το προοίμιο από τον *Αγησίλαο* του Ξενοφώντος (4^{0ς} π.Χ.)

Στόχοι:

Στόχοι της συγκριτικής ανάγνωσης των προοιμίων είναι:

α) να αντιληφθούν οι μαθητές την κοινή τυπολογική ταυτότητα των προοιμίων (ανήκουν στο είδος της ιστοριογραφίας) και την επιδίωξη του κάθε ιστοριογράφου.

β) να γνωρίσουν τα στάδια από τα οποία πέρασε το είδος της ιστοριογραφίας, από τον 6^{0ν} αι. μέχρι και τον 4^{0ν}, κατά τον οποίον ο Ξενοφών έγραψε τον "Αγησίλαο". (Να δοθεί έμφαση στα υπογραμμισμένα σημεία των προοιμίων, ώστε να γίνει φανερό στους μαθητές το πέρασμα από το μύθο στην αναζήτηση της αντικειμενικής αλήθειας).

γ) να εστιάσουν στο Προοίμιο του Ξενοφώντος και να βρουν τη βασική διαφορά του έργου αυτού από τα άλλα τρία (ἔπαινον γράψαι). Να αντιληφθούν ότι πρόκειται για μια νέα τάση του είδους της ιστοριογραφίας, το ιστορικό εγκώμιο. (Να τονιστεί στους μαθητές ότι ο «Αγησίλαος» είναι το πρώτο ιστορικό εγκώμιο.)

Ανάλογο παράδειγμα εγκωμίου αποτελεί και ο «Ευαγόρας» του Ισοκράτους, ο οποίος γράφτηκε λίγο πριν τον «Αγησίλαο». Μπορεί να διαβαστεί μέρος του εγκωμίου και να γίνει ένας πολύ σύντομος σχολιασμός (*υπάρχει παράθεμα από το έργο στον προγραμματισμό του μαθήματος, στην ιστοσελίδα του Υ.Π.Π., εκπαιδευτικό υλικό*).

Πρέπει να περάσει στους μαθητές ο προβληματισμός, γιατί αυτή τη συγκεκριμένη εποχή γράφονται τέτοιου είδους κείμενα, τα οποία αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο; Υπάρχει άραγε κάποια πολιτική ανάγκη, την οποία αναλαμβάνουν οι λόγιοι της εποχής να αναδείξουν μέσα από τα έργα τους;

(Να γίνει αναφορά από τους διδάσκοντες στην τάση που υπήρχε, μετά το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου, για την αναζήτηση ενός ξεχωριστού ατόμου με ηγετικές ικανότητες που θα πετύχαινε τη συνένωση των πόλεων-κρατών π.χ Ευαγόρας, βασιλιάς της Κύπρου, Φίλιππος Β΄ Μακεδονίας). Αυτό αποτελεί το ιστορικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο γράφτηκε ο "Αγησίλαος" του Ξενοφώντος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Να διαβάσετε προσεκτικά τα πιο κάτω προοίμια και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Εκαταίου Γενεαλογία προοίμιο

Ἐκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται· τάδε γράφω, ὡς μοι δοκεῖ ἀληθέα εἶναι· οἱ γὰρ τῶν Ἑλλήνων λόγοι πολλοί τε καὶ γελοῖοι, ὡς ἐμοὶ φαίνονται, εἰσίν.

Ηροδότου Ιστορία προοίμιο

«Ἡροδότου Ἀλικαρνησέος ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θαυμαστά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι».

Θουκυδίδου Ιστορία προοίμιο

«Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ζυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθύς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρων ζυγιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον».

Ξενοφώντος Αἰσίδαος προοίμιο

«Οἶδα μὲν ὅτι τῆς Αἰσίδαου ἀρετῆς τε καὶ δόξης οὐ ῥάδιον ἄξιον ἔπαινον γράψαι, ὅμως δ' ἐγχειρητέον. Οὐ γὰρ ἂν καλῶς ἔχοι εἰ ὅτι τελέως ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ μείονων ἂν τυγχάνοι ἐπαίνων. Περὶ μὲν οὖν εὐγενείας αὐτοῦ τί ἂν τις μείζον καὶ κάλλιον εἰπεῖν ἔχοι ἢ ὅτι ἔτι καὶ νῦν τοῖς προγόνοις ὀνομαζομένοις ἀπομνημονεύεται ὀπόστος ἀφ' Ἡρακλέους ἐγένετο, καὶ τούτοις οὐκ ἰδιώταις ἀλλ' ἐκ βασιλέων βασιλεῦσιν;»

Σε ποιο είδος πεζού λόγου ανήκουν κατά τη γνώμη σας τα πιο πάνω προοίμια;

.....

Δραστηριότητα Α'

Να προσέξετε τα υπογραμμισμένα σημεία σε κάθε προοίμιο και να βρείτε το στόχο του κάθε ιστορικού.

Εκαταίος

Ηρόδοτος

Θουκυδίδης

Ξενοφών

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα στάδια εξέλιξης της ιστοριογραφίας (από τον 6^ο αι. μέχρι και τον 4^ο αι.), κατά τον οποίο ο Ξενοφών έγραψε τον 'Αγησίλαο';

.....
.....
.....
.....

Δραστηριότητα Β'

Να εστιάσετε την προσοχή σας στο Προοίμιο του 'Αγησίλαου'.

Σύμφωνα με τον Ξενοφώντα, ποιο είναι το θέμα του 'Αγησίλαου';

.....

Και μα την αλήθεια, πώς μπορεί κανείς να επιδείξει φανερώτερα την ανδρεία ή την φρόνησιν ή όλη την αρετήν του Ευαγόρα παρά με τέτοια κατορθώματα και με κινδύνους; Διότι δεν θα φανή, ότι υπερτέρησε μονάχα εις τους άλλους πολέμους, αλλά και εις τον πόλεμον των ηρώων, ο οποίος εξυμνείται από όλους τους ανθρώπους. Διότι αυτοί με όλην την Ελλάδα εκυρίευσαν μόνην την Τροίαν, ο δε Ευαγόρας με μίαν πόλιν επολέμησεν εναντίον όλης της Ασίας. Ωστε αν τόσοι πολλοί ήθελαν να εγκωμιάζουν αυτόν, όσοι εγκωμιάζουν εκείνους, θα αποκτούσε πολύ μεγαλυτέραν δόξαν από αυτούς.

Ισοκράτους *Ευαγόρας* (9.65-69)

Ανάλογο παράδειγμα αποτελεί και ο 'Ευαγόρας' του Ισοκράτους, ο οποίος γράφτηκε λίγο πριν τον 'Αγησίλαο'. Να διαβάσετε το απόσπασμα που παρατίθεται και να απαντήσετε στο εξής ερώτημα:

Γιατί αυτή τη συγκεκριμένη εποχή (4^{ος} αι. π.χ) γράφονται τέτοιου είδους κείμενα, τα οποία εξαίρουν την προσωπικότητα ενός συγκεκριμένου προσώπου;

*Να σας θυμίσω ότι πριν τη συγγραφή των έργων αυτών προηγήθηκε ο Πελοποννησιακό Πόλεμος.

.....
.....
.....
.....